

УДК 37(091)(045)

UDC 37(091)(045)

DOI: [10.31475/ped.dys.2023.34.11](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2023.34.11)

БОГДАН КРИЩУК,

кандидат педагогічних наук, доцент

*(Україна, Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
вул. Проскурівського підпілля, 139)*

BOGDAN KRYSHCHUK,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

*(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,
Proskurivskoho Pidpillia St., 139)*

ORCID: [0000-0002-9999-5356](https://orcid.org/0000-0002-9999-5356)

ВАЛЕНТИНА КРИЩУК,

кандидат філологічних наук, доцент

*(Україна, Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
вул. Проскурівського підпілля, 139)*

VALENTYNA KRYSHCHUK,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

*(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,
Proskurivskoho Pidpillia St., 139)*

ORCID: [0000-0002-5913-7584](https://orcid.org/0000-0002-5913-7584)

ВАЛЕНТИНА ФІЛІНЮК,

кандидат філологічних наук, доцент

*(Україна, Хмельницький, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія,
вул. Проскурівського підпілля, 139)*

VALENTYNA FILINIUK,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

*(Ukraine, Khmelnytskyi, Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,
Proskurivskoho Pidpillia St., 139)*

ORCID: [0000-0003-4951-7732](https://orcid.org/0000-0003-4951-7732)

Державницькі погляди І. Ющука на статус української мови

I. Yushchuk's State-Building Views on the Status of the Ukrainian Language

У статті на основі теоретичного аналізу наукових праць та інтерв'ю, які давав І. Ющук, виокремлено провідні педагогічні ідеї вченого та узагальнено його погляди на державну мову. Розглянуто державницькі погляди педагога на важливість української мови як основи національної ідентичності та державності. Виокремлено загрози, які постають перед українською мовою, зокрема лінгвістичну асиміляцію та недостатню підтримку з боку держави й суспільства. Підкреслено, що українська мова повинна займати центральне місце в освітньому процесі, і що роль освітньої системи у формуванні національної свідомості та підтримці мовної культури є критично важливою.

Зроблено висновок про потребу єдиного мовного режиму в закладах загальної середньої освіти. Зазначено, що грамотність учнів і загальна мовна культура повинні бути інтегровані в усі аспекти освітнього процесу. Такий підхід сприятиме збереженню й зміцненню статусу української мови, яка є не лише засобом комунікації, але й важливим чинником державної єдності та культурного розвитку.

У статті підкреслено цілеспрямоване використання І. Ющуком потужних історичних прикладів і лінгвістичних засобів для пробудження національної свідомості українців, зокрема через порівняння з пригнобленими народами, що витрачають значні зусилля на виховання мовної культури. Це дозволяло І. Ющуку проводити паралелі із ситуацією в Україні, де тривала русифікація здійснювалася під тиском імперської політики. Закцентовано увагу на тому, що відсутність єдиного мовного режиму може призвести до дезорганізації мовних навичок у школярів і негативно вплине на якість освітнього процесу та національну свідомість, бо збереження мовних стандартів є невід'ємною частиною державної політики.

У контексті російсько-української війни в статті наголошено на тому, що захист української мови є питанням національного виживання. Агресивна політика росії, спрямована

на знищення української ідентичності, є кримінальною за сутністю. Це підкреслює важливість активного захисту української мови як основи національної оборони та виживання нації.

Ключові слова: персоналія, історія педагогіки, мовознавець, І. Ющук, державна мова, захист української мови, нація, консолідація, національна ідентичність.

The article, based on a theoretical analysis of scientific works and interviews given by I. Yushchuk, highlights the leading pedagogical ideas of the scholar and summarizes his views on the state language. It examines I. Yushchuk's state-centered perspectives on the importance of the Ukrainian language as the foundation of national identity and statehood. The article identifies the threats faced by the Ukrainian language, including linguistic assimilation and insufficient support from the state and society. It emphasizes that the Ukrainian language must occupy a central place in the educational process and that the role of the educational system in shaping national consciousness and maintaining linguistic culture is critically important.

The aim of the research is to identify the leading pedagogical ideas of I. Yushchuk and summarize his views on the state language through a theoretical analysis of his scientific works and personal interviews. To uncover the subject of the research, a range of general scientific methods was employed, including analysis, synthesis, induction, deduction, systematization, and generalization, as well as specific methods of historical-pedagogical research on the individual, such as bibliographic searches, comparative analysis of scientific sources, including interviews with the studied personality, and biographical methods for elucidating I. Yushchuk's views on the role of the state language.

The study concludes with the need for a unified language regime in general secondary education institutions. It is noted that students' literacy and overall linguistic culture should be integrated into all aspects of the educational process. This approach will contribute to preserving and strengthening the status of the Ukrainian language, which is not only a means of communication but also a crucial factor in state unity and cultural development.

The article underscores I. Yushchuk's purposeful use of powerful historical examples and linguistic tools to awaken the national consciousness of Ukrainians, particularly through comparisons with oppressed peoples who dedicate significant efforts to nurturing their linguistic culture. This allowed I. Yushchuk to draw parallels with the situation in Ukraine, where prolonged russification was carried out under the pressure of imperial policy. Attention is drawn to the fact that the absence of a unified language regime may lead to disorganization of linguistic skills among students, negatively affecting both the quality of the educational process and national consciousness. The preservation of linguistic standards is viewed as an integral part of state policy.

In the context of the Russian-Ukrainian war, the article emphasizes that the defense of the Ukrainian language is a matter of national survival. Russia's aggressive policy, aimed at erasing Ukrainian identity, is criminal in nature. This highlights the importance of actively defending the Ukrainian language as a cornerstone of national defense and the survival of the nation.

Thus, the article analyzes I. Yushchuk's state-centered views, which are expressed in his belief in the critical importance of the Ukrainian language for national unity and statehood, as well as the necessity of its active protection and support through the educational system and general language policy. He regarded language not merely as a communication tool but as a crucial aspect of national identity and cultural preservation. I. Yushchuk emphasized the importance of strengthening the status of the Ukrainian language through the educational system and the implementation of a unified language regime in schools, recognizing the role of education in shaping national consciousness. He stressed that the native language must occupy a central place in the educational process, with responsibility resting on all educators, particularly teachers of the native language and literature. His goal was to awaken national consciousness – through vivid historical facts, he stirred in Ukrainians a sense of the value of their native language as part of their freedom and identity, believing that knowledge of the language is not only a right but also a duty that must be defended.

Keywords: *personality, history of pedagogy, linguist, I. Yushchuk, state language, defense of the Ukrainian language, nation, consolidation, national identity.*

Вступ / Introduction. Державницькі погляди на мову держави – це підхід, що розглядає мову як ключовий елемент у формуванні та зміцненні країни. За такої позиції мова сприймається не лише як засіб комунікації, але і як важливий чинник національної ідентичності, соціальної єдності та державного суверенітету. Державницькі погляди передбачають підтримку та розвиток державної мови, її пріоритетний статус у суспільному житті, освіті, культурі та адміністративній сфері. Вважаємо, що наявність державницьких поглядів свідчить про здатність фахівця поєднувати професійну діяльність з активною громадянською позицією.

До когорти фахівців із активною державницькою позицією належить І. Ющук – видатний

мовознавець і педагог, наукова спадщина якого з об'єктивних причин поки залишається малодослідженою. Його життєвий шлях і професійна діяльність були спрямовані не тільки на розвиток науки й освіти, але й на утвердження національних інтересів і зміцнення державності. Просвітницька діяльність Івана Пилиповича є інструментом впливу на суспільство. Сьогодні акцентуалізація уваги на поглядах І. Юшука щодо ролі державної мови допомагає формувати громадянську свідомість, плекати національну ідентичність і підтримувати єдність нації через утвердження позицій української мови. Значущість таких поглядів важко переоцінити, оскільки вони створюють міцне підґрунтя для стабілізації розвитку суспільства. Таким чином, дослідницької уваги потребує вивчення сутності переконань Івана Пилиповича щодо значущості державної мови й можливих викликів на шляху до утвердження статусу мови як інструменту єдності держави.

Проведемо ретроспективний аналіз внеску українських науковців у підвищення рівня престижу мови та її статусу. Надзвичайно актуальним є доробок М. Стельмаховича, академіка АПН України, доктора педагогічних наук, професора Прикарпатського університету ім. В. Стефаника. Ідеться про навчально-методичний посібник «Українська народна педагогіка», у якому розкрито сутність української народної педагогіки, її основний зміст і провідні завдання, здобутки, принципи, ідеали, самобутні риси, історичні традиції, а також роль, місце та шляхи раціонального використання в сучасному родинно-громадсько-шкільному вихованні історичних традицій та тенденцій розвитку етнопедагогіки. У контексті розбудови незалежної України, створення системи національної освіти й виховання особливого значення та актуальності набуває розв'язання освітніх завдань засобами української народної педагогіки (Стельмахович М., 1997).

Ґрунтовним, на нашу думку, є дослідження історії української культури В. Шейко та Л. Тишевської. У ньому презентовано докладний аналіз процесу становлення української культури через призму історичних процесів, зокрема підкреслено значущість просвітницької діяльності видатних українських діячів, які насильно були вилучені з пам'яті українського народу, як-от: В. Винниченка, М. Грушевського, М. Хвильового, М. Куліша, В. Підмогильного, М. Бойчука, П. Холодного, а також сучасників – О. Гончара, І. Дзюби, Є. Сверстюка, В. Стуса, М. Руденка, С. Сапеляка та ін. Творчість цих видатних постатей вважають важливим чинником розвитку сучасного духовного життя (Шейко В., Тишевська Л., 2006).

У сучасних реаліях особливої ваги набуває введення до наукового обігу раніше замовчуваних імен українських педагогів, чия творча спадщина містить просвітницькі, виховні та дидактичні ідеї, здатні значно збагатити теорію та практику національної освіти, виховання і навчання. Актуальним є дослідження педагогічних поглядів та науково-просвітницької діяльності В. Антоновича, адже його творча спадщина (просвітницькі, виховні й дидактичні ідеї) може суттєво збагатити теорію й практику національної освіти, виховної роботи та навчання (Брояковський О., 2015).

Фаховий інтерес викликає наукове дослідження Т. Яценко, у якому презентовано періодизацію методики навчання української літератури в школі з урахуванням культурно-історичних, соціально-політичних та педагогічних чинників; розглянуто педагогічні ідеї прогресивних українських діячів культури та освіти, в яких увиразнено ключові проблеми шкільної літературної освіти в різні періоди її розвою (Яценко Т., 2016).

Актуальні для сьогодення результати дослідження містить збірник Всеукраїнського науково-практичного семінару «Українські педагоги про національно-патріотичне виховання», що відбувся у Державній науково-педагогічній бібліотеці України імені В. Сухомлинського 18 травня 2016 р. Дослідники репрезентували внесок у розвиток вітчизняної педагогіки таких педагогів як-от: В. Каюкова, О. Дорошкевича, П. Холодного, П. Юркевича, О. Захаренка, О. Лазурського, Ю. Ступака (Українські педагоги про..., 2016).

Ґрунтовною працею вважаємо «Історію педагогіки» – навчальний посібник для студентів ЗВО Л. В. Задорожної-Княгницької. Навчальний посібник розкриває роль та значення освітньої діяльності багатьох українських педагогів-просвітників: А. Синявського, М. Скрипника, О. Музиченка, О. Залужного, С. Чавдарова, С. Литвинова, Г. Костюка, І. Синиці, С. Чавдарова, М. Ніжинського, А. Бондаря, В. Сухомлинського (Задорожна-Княгницька Л., 2020).

Науковий інтерес до розвитку української державності простежуємо в монографії М. Гуйванюка, який визначає роль і місце української літературної інтелігенції в суспільно-політичному та культурно-освітньому житті Галичини й Буковини (кінець XIX–початок XX ст.). Науковець розглядає цю працю як прагнення відкрити цікаву та малодосліджену сторінку історії України, попри гіркоту часів великої війни в нашій державі, аналізує виклики щодо відповідальності за збереження території країни, існування української державності (Гуйванюк М., 2021).

Цінною працею вважаємо підручник «Історія педагогіки України» Л. Артемової – доктора педагогічних наук, професора Київського міжнародного університету. Видання адресоване

студентам вищих педагогічних навчальних закладів. У підручнику розкрито значущість професійної діяльності видатних українських педагогів. Окрім цього, розкрито тенденції, закономірності та специфіку розвитку загальної й дошкільної педагогіки, а також зацентровано увагу на важливості опанування історико-педагогічної спадщини українського народу та усвідомленні значущості виховання в розвитку суспільства (Артемова Л., 2006).

Фаховий інтерес викликає праця науковців М. Левківського та Д. Пащенко, які у 2020 р. уклали підручник «Історія педагогіки». У блоці II цього видання вміщено інформацію про історію вітчизняної школи і педагогіки, схарактеризовано ідеї національної освіти й виховання, а також висвітлено характеристику педагогічних і освітніх поглядів видатних українських діячів, як-от: М. Драгоманова, М. Грушевського, Ю. Федьковича, І. Франка, Лесі Українки, Т. Лубенця, С. Русової, І. Огієнка, Г. Ващенко та ін. (Левківський М., Пащенко Д., 2020).

Попри наявність певного корпусу досліджень педагогічних і просвітницьких поглядів видатних українських постатей, малодослідженою залишається діяльність І. Ющука. На сучасному етапі розвитку суспільства затребуваною темою є питання захисту державної мови України, яка перебуває у стані війни через агресію росії. Мовне питання, як свідчать дії окупантів, є надзвичайно актуальним, а погляди І. Ющука потребують більш детального вивчення задля розуміння значущості питання престижу державної мови в соціумі.

Мета та завдання / Aim and Tasks. Мета дослідження – на основі теоретичного аналізу наукових праць та особистих інтерв'ю І. Ющука виокремити провідні педагогічні ідеї вченого та узагальнити його погляди на державну мову.

Methods / Методи. Для розкриття предмету дослідження використано низку загальнонаукових методів: аналіз, синтез, індукція і дедукція, систематизація й узагальнення, а також специфічних методів історико-педагогічного дослідження персоналії – пошуково-бібліографічний, зіставно-порівняльний аналіз наукових джерел, зокрема і інтерв'ю з досліджуваною персоналією, біографічний – для розкриття поглядів І. Ющука на роль державної мови.

Результати / Results. Теоретичний аналіз наукових праць і бесід І. Ющука уможлиблює розуміння ставлення видатного науковця до української мови. Вважаємо, що крім професійного інтересу до української мови як до об'єкта своєї діяльності, І. Ющук глибоко усвідомлював загрози, які постають на шляху її розвитку, зокрема мовну асиміляцію та недостатню підтримку держави та суспільства. Він розумів, що для збереження і зміцнення статусу української мови необхідні послідовні кроки, спрямовані на її захист, популяризацію та закріплення в усіх сферах суспільного життя.

Уже з першого речення передмови до посібника «Українська мова в школі: методичні поради для вчителя», який був опублікований у 2012 р., стає зрозуміло, наскільки глибоко І. Ющук усвідомлював виклики, що стояли перед українською мовою в державі. Він звертає увагу на те, що «рідна мова в системі шкільної освіти посідає...» (а точніше, «чи повинна б посідати») (Ющук І., 2012) особливе місце, натякаючи на те, що на 21 році незалежності України статус державної мови все ще залишається недостатньо міцним. Така ремарка відображає його занепокоєння станом мовної політики в країні та наголошує на необхідності посиленої уваги до ролі української мови в освітньому процесі, як ключового чинника збереження національної ідентичності.

Державницька позиція щодо статусу української мови І. Ющука полягає в його акценті на необхідності єдиного мовного режиму в освітніх закладах, що має охоплювати всі аспекти шкільного життя. Він підкреслює, що грамотність учнів залежить не лише від зусиль вчителя-мовника, але й від загальної мовної культури, яка повинна бути інтегрована в усі предмети та навчальний процес у цілому. Це вказує на те, що мовне питання розглядається І. Ющуком як комплексний аспект державного будівництва, де мова виконує роль чинника, що забезпечує національну єдність і збереження культурних цінностей.

Приклади, які підбирав І. Ющук, чітко відображають його прагнення пробудити в українців національну свідомість і розуміння цінності рідної мови як невід'ємної частини свободи та ідентичності. Описуючи, як представники індіанського племені в Америці витрачають значні зусилля на виховання мовної культури (Ющук І., 2012, с. 4), мовознавець проводить паралелі із ситуацією в Україні, де століттями тривала русифікація під тиском імперської політики. Він прагне донести, що здатність говорити рідною мовою не лише право, але й обов'язок, якого необхідно дотримуватися. Як і у прикладі з індіанцями, де володіння мовою визначає соціальний статус і впливає на права людини, І. Ющук наголошує на важливості того, щоб українці цінували свою мову, розуміючи, що її знання – це основа гідності та збереження національної ідентичності.

Розмірковуючи над питанням мовної політики, І. Ющук наголошує на тому, що рідна мова повинна займати центральне місце в освітньому процесі; відповідальність за це покладається на всіх педагогів, а особливо – на вчителів рідної мови та літератури. Це демонструє підхід до мовної

політики, де освіта відіграє ключову роль у формуванні громадянської свідомості та культурного виховання. Науковець підкреслює, що для успішної реалізації мовної політики необхідно вирішувати кілька важливих завдань, проте найважливішим є виховання шанобливого ставлення до мови. Це є основою для збереження мовної культури, адже без позитивного ставлення до мови неможливо підтримувати зацікавленість учнів у її вивченні. Це стосується і суспільства загалом, де шанобливе ставлення до мови впливає на її статус (Ющук І., 2012, с. 5).

І. Ющук наголошує, що відсутність єдиного мовного режиму може призвести до дезорганізації правописних і мовних навичок у школярів, що в кінцевому результаті впливає на якість освітнього процесу та, зрештою, і на національну свідомість. Його твердження, що «відсутність таких єдиних вимог може привести до руйнування здобутих навичок» (Ющук І. Формування орфографічної грамотності...), демонструє важливість збереження і посилення мовних стандартів як невід'ємної частини державної політики. Державницька позиція Ющука полягає у впевненості, що мова є основою національної єдності та інструментом зміцнення держави, і тому шкільна система має працювати на збереження цих принципів. Мовознавець був переконаний, що «рідна мова в очах українських школярів повинна бути найпрестижнішою»; учні мають усвідомити її сакральну значущість, бо «навіть у важких історичних умовах нею створено високохудожні шедеври, перекладено найвидатніші твори світової літератури й науки. А чи вона буде ще величнішою й могутнішою залежить від величі й могутності духу тих, хто йде за нами» (Ющук І., 2004).

Отже, погляди науковця орієнтовані на те, щоб через освітню систему підтримувати й укріплювати статус української мови, яка виступає не лише засобом комунікації, але й важливим інструментом формування національної ідентичності та державного суверенітету.

Аналізуючи статтю І. Ющука «Мова – зброя стратегічна» (Ющук І., 2015), яку було опубліковано після початку російсько-української війни в 2014 р., звертаємо увагу на яскраві приклади, що ілюструють мовні проблеми в Україні. Здатність науковця потужно формулювати свої переконання є надзвичайно важливою, оскільки вона дозволяє не лише привертати увагу до актуальних мовних викликів, але й робити їх зрозумілими для широкої аудиторії. Коли складні лінгвістичні, соціокультурні, політичні питання подаються в доступній і образній формі, це сприяє більш глибокому розумінню суті проблеми та стимулює суспільний діалог. Яскраві приклади та метафори, які використовує науковець, здатні оживити абстрактні концепції, викликати емоційний відгук і пробудити інтерес до проблеми. Це особливо важливо в контексті мовної політики, де необхідно доносити до суспільства не лише технічні аспекти, а й важливість збереження та розвитку мови як культурної цінності. Науковець, який володіє цією здатністю, може ефективно впливати на формування суспільної думки, надихати людей на активну участь у мовних процесах і допомагати глибше усвідомити значення мови в житті нації.

Таким чином, вміння ілюструвати мовні проблеми є не просто засобом ефективної комунікації, а й потужним інструментом для зміцнення мовної культури, популяризації знань і підтримки національної ідентичності.

Важливим джерелом для аналізу державницьких поглядів І. П. Ющука вважаємо статтю науковця «Українська мова – державна» (Ющук І. Українська мова...). Науковець проявляє себе як державний діяч і мислитель, який глибоко усвідомлює значення мови в державотворчих процесах. Він розглядає мову не лише як засіб комунікації, а і як фундаментальний чинник консолідації суспільства, важливий для його політичного, культурного та економічного розвитку. У його підході простежується стратегічне мислення, орієнтоване на довгостроковий інтелектуальний і цивілізаційний поступ. Кожним словом науковець не лише відстоює ідеї культурного розвитку, але й підкреслює практичну значущість єдиної мови як інструменту для зміцнення державності, досягнення національної єдності та успіху на міжнародній арені.

Напередодні війни у 2020 р. І. Ющук, перебуваючи вже в поважному віці, не втрачав сили захищати права українців говорити рідною мовою. Стаття під назвою «Українська мова скріплює людей та вселяє довіру один до одного» з одного боку розкриває дотепність Івана Пилиповича, а з іншого – непохитну позицію, що «Україна – це держава українців. Основні права – українців. Решту, звичайно, ніхто не збирається принижувати чи утискати, вони можуть говорити тією мовою, якою подобається, проте мають поважати закони України. З іншого боку, коли хтось приїжджає в чужу країну й починає «качати» свої права, то це зовсім аморально» (Антонюк Н., 2020).

Думка про те, що єдина мова є могутнім цивілізаційним інструментом інтелектуального поступу, набуває особливої актуальності в умовах війни, яку веде росія проти незалежної й незламної України. Агресор цілеспрямовано намагається знищити не лише українську державність, але й українську ідентичність, атакуючи мову, культуру й саму націю. Така політика не лише аморальна, вона має бути кваліфікована як кримінальна, оскільки спрямована на фізичне та культурне винищення українців. Відстоювання рідної мови в цей час стає не просто справою культурного розвитку, а питанням виживання нації та захисту її права на існування.

Висновки / Conclusions. Отже, проаналізовано державницькі погляди І. Ющука, які виражаються в його переконанні в критичній важливості української мови для національної єдності та державності, а також в необхідності її активного захисту і підтримки через освітню систему та загальну мовну політику. Він розглядав мову не як просто комунікаційний інструмент, а як критичний аспект національної самобутності та культурного збереження; наголошував на важливості зміцнення статусу української мови через освітню систему та впровадження єдиного мовного режиму в школах, оскільки розумів роль освіти у формуванні національної свідомості; підкреслював, що рідна мова має займати центральне місце в освітньому процесі, а відповідальність за це покладається на всіх педагогів, а особливо на вчителів рідної мови та літератури; прагнув до пробудження національної свідомості – через яскраві історичні факти пробуджував в українців національну свідомість та розуміння цінності рідної мови як частини свободи та ідентичності, оскільки вірив, що знання мови – це не лише право, але й обов'язок, який необхідно захищати.

Список використаних джерел і літератури:

- Антонюк, Н.** (2020). *Інтерв'ю з Іваном Ющуком: Українська мова скріплює людей та вселяє довіру один до одного.* (29 вересня 2020 р.). Взято з: <https://uain.press/interview/1346736-1346736> [in Ukrainian].
- Артемова, Л.** (2006). *Історія педагогіки України.* Київ: Либідь. [in Ukrainian].
- Брояковський, О. В.** (2015). *Педагогічні погляди та науково-просвітницька діяльність В. В. Антоновича (1834–1908 рр.).* (Дис. канд.пед.наук). Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. Кіровоград. [in Ukrainian].
- Гуйванюк, М.** (2021). *«На шляху поступу ми лиш каменярі...» Українська літературна інтелігенція в суспільно-політичному та культурно-освітньому житті Галичини й Буковини (кінець XIX – початок XX ст.).* (Монографія). Чернівці: Друк Арт. [in Ukrainian].
- Задорожна-Княгницька, Л. В.** (2020). *Історія педагогіки.* Херсон: ОЛДІ-ПЛІУС. [in Ukrainian].
- Левківський, М., & Пашченко, Д.** (2020). *Історія педагогіки.* Київ: Центр учбової літератури. [in Ukrainian].
- Стельмахович, М. Г.** (1997). *Українська народна педагогіка.* Київ: ІЗМН. [in Ukrainian].
- Українські педагоги про національно-патріотичне виховання.* (2016). Зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. семінару. (Ред.: Л. Березівська, С. Зозуля, Т. Філімонова). Київ: ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. [in Ukrainian].
- Шейко, В. М., & Тишевська, Л. Г.** (2006). *Історія української культури.* Київ: Кондор. [in Ukrainian].
- Ющук, І.** (2004). Роздум про мету викладання рідної мови в школі. *Дивослово*, 9, 10–14. [in Ukrainian].
- Ющук, І.** (2015). *Мова – зброя стратегічна.* Взято з: <https://znannya.org.ua/index.php/novini-znannya/suspilstvo/824-ivan-yushchuk-mova-zbrova-strategichna> [in Ukrainian].
- Ющук, І.** (б.д.). *Українська мова – державна.* Взято з: <https://znannya.info/index.php/novini-znannya/nauka/3784-ivan-yushchuk-profesor-zasluzhenij-divach-nauki-i-tehniki-ukrajini-ukrajinska-mova-derzhavna> [in Ukrainian].
- Ющук, І. П.** (2012). *Українська мова в школі: методичні поради для вчителя.* Тернопіль: Навчальна книга – Богдан. [in Ukrainian].
- Ющук, І. П.** (б.д.). *Формування орфографічної грамотності в учнів.* Взято з: <https://ushchuk.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/09/d0b2d0b8d185d0bed0b2d0b0d0bdd0bdd18f-d0b3d180d0b0d0bcd0bed182d0bdd0bed181d182d196-d0b2-d183d187d0bdd196d0b2.pdf> [in Ukrainian].
- Яценко, Т.** (2016). *Тенденції розвитку методики навчання української літератури в загальноосвітніх навчальних закладах (друга половина XX – початок XXI століття).* (Монографія). Київ: Педагогічна думка. [in Ukrainian].

References:

- Antoniuk, N.** (2020). *Interview with Ivan Yushchuk: Ukrainian Language Unites People and Inspires Trust in Each Other.* (September, 29, 2020). Retrieved from: <https://uain.press/interview/1346736-1346736> [in Ukrainian].
- Artemova, L.** (2006). *Istoriia pedahohiky Ukrainy [History of Pedagogy of Ukraine].* Kyiv: Lybid. [in Ukrainian].
- Broiakovskiy, O. V.** (2015). *Pedahohichni pohliady ta naukovo-prosvitnytska diialnist V. V. Antonovycha (1834–1908) [Pedagogical Views and Scientific and Educational Activities of V. V. Antonovych (1834–1908)].* (Candidate's thesis). Kirovohrad Volodymyr Vynnychenko State Pedagogical University. Kirovohrad. [in Ukrainian].
- Huivaniuk, M.** (2021). *«Na shliakhu postupu my lysh kameniari...» Ukrainka literaturna intelihtentsiia v suspilno-politychnomu ta kulturno-osvitnomu zhytti Halychyny y Bukovyny (kinets XIX – pochatok XX st.) [«On the Way to Progress, We Are Only Masons...» Ukrainian Literary Intelligentsia in the Socio-Political and Cultural and Educational Life of Galicia and Bukovyna (Late XIX – Early XX Centuries)].* (Monograph). Chernivtsi: Druk Art. [in Ukrainian].
- Zadorozhna-Kniahnytska, L. V.** (2020). *Istoriia pedahohiky [History of Pedagogy].* Kherson: OLDI-PLIuS. [in Ukrainian].
- Levkivskiy, M., & Pashchenko, D.** (2020). *Istoriia pedahohiky [History of Pedagogy].* Kyiv: Tsentr uchbovoi

literatury. [in Ukrainian].

Stelmakhovych, M. H. (1997). *Ukrainska narodna pedahohika [Ukrainian Folk Pedagogy]*. Kyiv: IZMN. [in Ukrainian].

Ukrainski pedahohy pro natsionalno-patriotychne vykhovannia [Ukrainian Teachers about National-Patriotic Education]. (2016). Proceedings of the All-Ukrainian scientific and practical seminar (Ed.: L. Berezhivska, S. Zozulia, T. Filimonova). Kyiv: DNPB Ukrainy im. V. O. Sukhomlynskoho. [in Ukrainian].

Sheiko, V. M., & Tyshevska, L. H. (2006). *Istoriia ukrainskoi kultury [History of Ukrainian Culture]*. Kyiv: Kondor. [in Ukrainian].

Yushchuk, I. (2004). Rozдум pro metu vykladannia ridnoi movy v shkoli [Reflection on the Purpose of Teaching the Mother Tongue at School]. *Dyvoslovo*, 9, 10–14. [in Ukrainian].

Yushchuk, I. (2015). *Mova – zbroia stratehichna [Language is a Strategic Weapon]*. Retrieved from: <https://znannya.org.ua/index.php/novini-znannya/suspilstvo/824-ivan-yushchuk-mova-zbroya-strategichna> [in Ukrainian].

Yushchuk, I. (n.d.). *Ukrainska mova – derzhavna [Ukrainian is the State Language]*. Retrieved from: <https://znannya.info/index.php/novini-znannya/nauka/3784-ivan-yushchuk-profesor-zasluzhenij-diyach-nauki-i-tekhniki-ukrajini-ukrajinska-mova-derzhavna> [in Ukrainian].

Yushchuk, I. P. (2012). *Ukrainska mova v shkoli: metodychni porady dlia vchytelia [Ukrainian Language at School: Methodical Advice for Teachers]*. Ternopil: Navchalna knyha – Bohdan. [in Ukrainian].

Yushchuk, I. P. (n. d.). *Formuvannia orfohrafichnoi hramotnosti v uchniv [Formation of Spelling Literacy in Students]*. Retrieved from: <https://ushchuk.wordpress.com/wp-content/uploads/2013/09/d0b2d0b8d185d0bed0b2d0b0d0bdd0bdd18f-d0b3d180d0b0d0bcd0bed182d0bdd0bed181d182d196-d0b2-d183d187d0bdd196d0b2.pdf> [in Ukrainian].

Yatsenko, T. (2016). *Tendentsii rozvytku metodyky navchannia ukrainskoi literatury v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh (druha polovyna XX – pochatok XXI stolittia) [Trends in the Development of Methods of Teaching Ukrainian Literature in General Educational Institutions (Second Half of the XX – Beginning of the XXI Century)]*. (Monograph). Kyiv: Pedahohichna dumka. [in Ukrainian].

Дата надходження статті: «05» жовтня 2023 р.

Стаття прийнята до друку: «22» листопада 2023 р.

Кришук Богдан – доцент кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, кандидат педагогічних наук, доцент

Kryshchuk Bogdan – Assistant Professor of the Department of Pedagogy of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor

Кришук Валентина – доцент кафедри української мови і літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, кандидат філологічних наук, доцент

Kryshchuk Valentyna – Assistant Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

Філінюк Валентина – доцент кафедри української мови і літератури Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, кандидат філологічних наук, доцент

Filiniuk Valentyna – Assistant Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor

Цитуйте цю статтю як:

Кришук, Б., Кришук, В., & Філінюк, В. (2023). Державницькі погляди І. Ющука на статус української мови. *Педагогічний дискурс*, 34, 76–82. doi: [10.31475/ped.dys.2023.34.11](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2023.34.11).

Cite this article as:

Kryshchuk, B., Kryshchuk, V., & Filiniuk, V. (2023). I. Yushchuk's State-Building Views on the Status of the Ukrainian Language. *Pedagogical Discourse*, 34, 76–82. doi: [10.31475/ped.dys.2023.34.11](https://doi.org/10.31475/ped.dys.2023.34.11).